

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล The role of educational administrators in the digital age

สรารุธ ปัตตังทานัง

Sarawut padtangtanang

พระวรเชษฐ์ วิสุทธิสารโ

Praworachat wisuttisaro

สุรินทร์ นำนานผล

Surin Numnaphon

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

Master of Education Program

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Roi Et Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: sarawut.auy@gmail.com

Received: 11 January 2025; Revised: 5 March 2025; Accepted: 5 March 2025

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วนของสังคม การบริหารสถานศึกษาก็ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาบทบาทของตนเพื่อให้สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทสำคัญประกอบด้วย การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถวางแผนและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร เช่น การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม รักษาคุณค่าเชิงจริยธรรมในองค์กร และสร้างสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับความสัมพันธ์ในระดับบุคคล บทความนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์บทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พร้อมเสนอแนวทางที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, เทคโนโลยีดิจิทัล, การบริหารการศึกษา

Abstract

In the digital age where technology plays a significant role in all sectors of society, educational administration must also face challenging changes. Today's educational administrators need to adapt and develop their roles in order to lead their organizations to success in a rapidly changing environment. Key roles include being strategic leaders who can plan and implement digital technologies in management, such as using information systems to support decision-making and increase work efficiency, as well as being change leaders who support the development of digital skills in teachers and personnel. In addition, educational administrators must promote the ethical use of technology, uphold ethical values in the organization, and create a balance between technology and personal relationships. This article focuses on analyzing the important roles of educational administrators in the digital age and offers guidelines to help educational administration be effective and sustainable in a rapidly changing world.

Keywords: Educational administrators, Digital technology, Educational administration

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของชีวิต การบริหารจัดการสถานศึกษาก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน การเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลจึงไม่ได้หมายถึงเพียงการบริหารองค์กร แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะและวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ (ศรีสวัสดิ์ ชูวงศ์, 2563)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องครอบคลุมทั้งการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ (strategic leader) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change leader) ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน เช่น การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการพัฒนากระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในองค์กร (ปิยะวัฒน์ กุลสวัสดิ์, 2564) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร โดยสนับสนุนการฝึกอบรมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มทักษะด้านดิจิทัลและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนและการบริหาร การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ด้านดิจิทัลถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (วัฒนา ชันตี, 2565) อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องรักษาสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารควรดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้เรียนและบุคลากร เช่น การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย (นภัสสร คำชำนาญ, 2564) ในภาพรวม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการบริหารจัดการภายในองค์กร แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้นำที่สร้างวิสัยทัศน์เชิงบวกและสร้างสรรค์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยีดิจิทัลจึงไม่ได้เป็นเพียง

เครื่องมือ แต่เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ (ศักดิ์ พัฒนศักดิ์, 2565)

ยุคสมัยเปลี่ยนสรรพสิ่งในโลกย่อมปรับตัวตาม บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎี มีความสามารถ มีทักษะ มีประสบการณ์ และหมั่นสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่ ต้องประกอบไปด้วย 1) ความรู้ทางวิชาการ นักประกอบการ นักริเริ่มสร้างสรรค์และความสามารถด้านเทคโนโลยี นักสร้างพลังและแรง บันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) สร้างทักษะสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาในการการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์และมนุษยสัมพันธ์ 3) บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ ประเมินบทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรม การเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์ บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและ 4) คุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของ ผู้บริหาร การนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัว (จริยญาณรณ์ ศรีจันทร์ และจุฬาพรณภรณ์ ธนะแพทย์, 2564)

บทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนมีความประสงค์จะนำเสนอแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ด้วยแนวทางหรือวิธีการใดบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอในลำดับต่อไป

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา หน้าที่ของผู้บริหารไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป เช่น การจัดการทรัพยากรบุคคล การเงิน และโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู บุคลากร นักเรียน และชุมชน (ทวี จรูญ, 2564)

ตามแนวคิดของ Leithwood et al. (กิตติไทย ไทย, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. **การกำหนดวิสัยทัศน์:** ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร
2. **การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร:** ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. **การบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบ:** การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนากระบวนการทำงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กร
4. **การสร้างวัฒนธรรมองค์กร:** การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กร

นอกจากนี้ แนวคิดของ Greenfield (แปลและนำเสนอโดย มนัสนันท์ ศิริภัทร, 2562) ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่สังคมคาดหวังให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้มีคุณภาพ โดยต้องเป็นทั้งผู้นำ วิสัยทัศน์ ผู้บริหารจัดการ และผู้สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้า ทั้งนี้ หลักการบริหารที่มีคุณธรรม และจริยธรรม เช่น หลักพรหมวิหาร 4 สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบริหารและสร้าง สภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) หมายถึงการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผล ข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งสามารถนำมาใช้ในกระบวนการสื่อสาร การจัดการข้อมูล และการพัฒนานวัตกรรม ต่าง ๆ แนวคิดสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลคือความสามารถในการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถ จัดการ วิเคราะห์ และถ่ายโอนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (สมศักดิ์ วิจิตรภรณ์, 2563)

เทคโนโลยีดิจิทัลถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพใน ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น การศึกษา การแพทย์ การเกษตร และอุตสาหกรรม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการนำ เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Computing) มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลยังส่งเสริมการ เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างบุคคลและองค์กรผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่ (ปรีชา ชื่นชม, 2564)

ในแง่ของการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และการสอน เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality) เพื่อพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติในสภาพแวดล้อมเสมือน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในลักษณะ ดังกล่าวช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและส่งเสริมความเท่าเทียมทางการเรียนรู้ (นฤมล จันทร, 2565)

เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการ ประมวลผล จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล (0 และ 1) ซึ่งช่วยให้การทำงาน การสื่อสาร และ การดำเนินชีวิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งานยังต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึง เทคโนโลยีในกลุ่มประชากรที่ขาดโอกาส ดังนั้น การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจึงต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการ กำหนดนโยบายที่มีจริยธรรมและความยั่งยืน

สังคมในยุคนี้เป็นสังคมยุคดิจิทัลที่สื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต โลกถูกย่อให้เล็กลง ด้วยเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลต่างๆ เป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็วนั้นส่งผลต่อวิถีคิด ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงคนสูงวัย แล้วการอยู่อย่างคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัลต้องมีการปรับตัวอย่างไรเพื่อให้มี ประสิทธิภาพและเท่าทันเทคโนโลยีและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้นั้น ต้องพัฒนาความรู้และมีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นต่างๆในโลกออนไลน์ เพื่อนำมาสู่การใช้ข้อมูล สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเท่าทันสถานการณ์ต่อการเติบโตของสังคม โลกธุรกิจและ บริการออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนรูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริการ ทางด้านสุขภาพทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ และการเพิ่มโอกาสด้านการประกอบอาชีพต่างๆ การปรับตัว เพื่อเป็นคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัลรวมถึงการปรับเปลี่ยนความคิดให้เท่าทันอย่างสร้างสรรค์ ผสมผสานการ ยอมรับความแตกต่างของแต่ละบุคคลและความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายภายใต้แนวคิด นอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ ในฐานะคนไทยควรรักษาความเป็นตัวตนด้วยสติปัญญา ไม่เชื่อหรือเปลี่ยนแปลง อย่างไม่รู้เหตุผล การแสดงเอกลักษณ์ของตนเองในเชิงเพื่อพัฒนา ต่อยอด และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพใน

สังคมภายใต้ความแตกต่างทางความคิดจากคนอื่น ๆ แต่ยังคงเหลือพื้นที่ของตนเองเพื่อใช้ชีวิตอย่างสร้างสรรค์อย่างคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัล (เสาวลักษณ์ พันธบุตร, 2560)

การรู้ดิจิทัลเป็นทักษะแห่งการอยู่รอด เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีหลากหลายแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงาน และการติดต่อสื่อสาร ในชีวิตประจำวัน สวทช. ได้ระบุว่าความรู้ดิจิทัลต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้ 1) การใช้ (Use) เป็นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่หลากหลาย นับตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงการใช้งานขั้นซับซ้อน เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้โปรแกรมค้นหา เป็นต้น 2) การเข้าใจ (Understand) เป็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์สื่อดิจิทัล จนทำให้เข้าใจถึงบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาต่างๆ รวมถึงการจัดการสารสนเทศและความรับผิดชอบต่อสิทธิความเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัล 3) การสร้างสรรค์ (Create) เป็นความสามารถในการผลิตหรือสร้างเนื้อหาผ่านเทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ความหลากหลายของสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือ โดยคำนึงถึงจริยธรรมการปฏิบัติทางสังคมและการสะท้อนสิ่งที่ฝังอยู่ในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตประจำวัน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, อ่างใน ภัทรพันธุ์ นิธิวิรัตน์สกุล, 2566)

แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา

สำหรับผู้เขียนขอเสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้เขียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1. **แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ** เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยให้สถานศึกษาจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ เช่น การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System: MIS) เพื่อบันทึกข้อมูลนักเรียน ครู บุคลากร และผลการเรียน ระบบดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางแผนและตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการติดตามพัฒนาการของนักเรียน (ศักดิ์ชัย ทองศรี, 2563)

2. **แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการสื่อสารและการเชื่อมต่อภายในองค์กร** เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มความรวดเร็วและโปร่งใสในกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ตัวอย่างเช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร การจัดประชุมแบบเสมือน (Virtual Meeting) และการสร้างช่องทางให้ผู้ปกครองสามารถติดตามผลการเรียนหรือกิจกรรมของนักเรียนได้แบบเรียลไทม์ (วิไลวรรณ วัฒนามงคล, 2564)

3. **แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอน** ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้การสอน เช่น การจัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลสำหรับครูและนักเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning Management System: LMS) และการนำเทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality: VR) หรือความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) มาใช้ในการสอนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (นฤมล จันทร, 2565)

4. **แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร** การฝึกอบรมและการสนับสนุนบุคลากรให้มีทักษะด้านดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น ซอฟต์แวร์เพื่อการบริหารหรือแอปพลิเคชันเพื่อการสอน เพื่อให้บุคลากรมีความมั่นใจและสามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปริญญญา กุลปาน, 2564)

5. แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ใช้ในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา เช่น การใช้ระบบคลาวด์สำหรับจัดเก็บเอกสารและข้อมูล การใช้เทคโนโลยี IoT (Internet of Things) ในการจัดการพลังงานไฟฟ้าภายในโรงเรียน และการติดตามสถานะการใช้งานทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนา ชันดี, 2565)

แนวทางของนักวิชาการในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อบริหารสถานศึกษาเน้นไปที่การใช้ระบบอัจฉริยะในการจัดการงานบุคคล งบประมาณ การสื่อสาร การเรียนการสอน และความปลอดภัย โดยต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและความพร้อมของบุคลากรในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทั้งนี้ หากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคมในยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่

บทความวิชาการนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการใช้ดิจิทัลเพื่อการบริหาร
สถานศึกษา โดยสามารถอธิบายเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษา

จากแผนภาพที่ 1 พบว่าแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

ใช้ประโยชน์กับผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น – เทคโนโลยีช่วยจัดการงานเอกสาร ลดภาระงานซ้ำซ้อน และเพิ่มความแม่นยำในการวางแผน

การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล (Data-Driven Decision Making) – ระบบบริหารจัดการข้อมูล (Big Data, AI) ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แม่นยำ

การสื่อสารที่รวดเร็วและทั่วถึง – ระบบประชุมออนไลน์ (Zoom, Microsoft Teams) และแพลตฟอร์มการจัดการโรงเรียนช่วยให้ผู้บริหารสื่อสารกับบุคลากรได้สะดวก

เพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ – ระบบ ERP และ Blockchain ช่วยลดการทุจริตและเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ

ใช้ประโยชน์กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ – เทคโนโลยีช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Google Classroom, LMS) และใช้ AI วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

การพัฒนาทักษะและความรู้ – แพลตฟอร์มอบรมออนไลน์ (MOOCs, e-Learning) ช่วยให้ครูสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ทุกที่ทุกเวลา

การบริหารงานบุคคลที่ง่ายขึ้น – ระบบ HR Tech ช่วยให้ครูสามารถบันทึกเวลาเรียน การลางาน และการประเมินผลได้สะดวกขึ้น

ใช้ประโยชน์กับนักเรียน

การเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย – นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล (E-Books, AI Tutors, AR/VR) และเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน – เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบ Personalized Learning นักเรียนสามารถเรียนตามความสามารถของตนเองได้

การพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่ออนาคต – การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น Coding, Data Analysis และ Digital Literacy

ใช้ประโยชน์กับผู้ปกครอง

สามารถติดตามผลการเรียนของบุตรหลานได้สะดวก – แอปพลิเคชันของโรงเรียนช่วยให้ผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลการเรียน คะแนน และพฤติกรรมของนักเรียนได้ง่ายขึ้น

เพิ่มช่องทางการสื่อสารกับครูและโรงเรียน – Social Media, Line Official และแพลตฟอร์มการสื่อสารช่วยให้ผู้ปกครองสามารถติดต่อกับโรงเรียนได้โดยตรง

เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา – เทคโนโลยีช่วยให้ผู้ปกครองมีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนการศึกษา เช่น การเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองผ่านออนไลน์

ใช้ประโยชน์กับชุมชนและภาครัฐ

ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในระดับพื้นที่ – ระบบข้อมูลสารสนเทศการศึกษา (EMIS) ช่วยให้หน่วยงานรัฐสามารถวิเคราะห์และพัฒนาแผนการศึกษาให้เหมาะสมกับพื้นที่

เพิ่มความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณภาครัฐ – เทคโนโลยี Blockchain ช่วยให้เราสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้

พัฒนาเครือข่ายการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวโน้มโลก – การใช้เทคโนโลยีช่วยให้สถานศึกษามีมาตรฐานและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

สรุป

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญยิ่งในสภาพแวดล้อมที่เทคโนโลยีดิจิทัลกลายเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นทั้งผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถปรับตัวและนำพาสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสที่เกิดจากเทคโนโลยี

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหาร เช่น การจัดการข้อมูลและสารสนเทศ การสื่อสารภายในองค์กร การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล และการพัฒนาทักษะของบุคลากร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องคำนึงถึงการบริหารงานด้วยจริยธรรมและความรับผิดชอบ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีกับการส่งเสริมคุณค่าทางสังคม

ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่เพียงต้องมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังต้องมีความเป็นผู้นำที่เข้าใจบริบททางสังคมและการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ การผสมผสานความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเข้ากับวิสัยทัศน์และจริยธรรม จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กิตติไทย ไทย. (2563). การแปลและปรับใช้แนวคิดการบริหารการศึกษาของ Leithwood ในบริบทไทย. วารสารวิชาการบริหารการศึกษา, 15(1), 33-42.
- จริยญาภรณ์ ศรีจันทร์ และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 6(3), 866-876.
- ทวี จรูญ. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน. วารสารการบริหารการศึกษา. 12(3), 45-60.
- นภัสสร คำชำนาญ. (2564). การบริหารการศึกษาภายใต้กระแสดิจิทัล. วารสารวิทยาการบริหาร. 12(4), 88-96.
- นฤมล จันทร์. (2565). เทคโนโลยีดิจิทัลกับการปฏิรูปการศึกษา. วารสารการศึกษาไทย. 15(2), 44-58.
- ปริญญา กุลปาน. (2564). การพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับครูในยุคดิจิทัล. วารสารครุศาสตร์. 12(2), 33-42.
- ปรีชา ชื่นชม. (2564). นวัตกรรมดิจิทัลเพื่ออนาคต. วารสารนวัตกรรมการจัดการ. 12(1), 22-30.
- ปิยะวัฒน์ กุลสวัสดิ์. (2564). การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา. วารสารเทคโนโลยีการศึกษา. 15(1), 22-30.
- ภัทรพันธุ์ นิธิรัตนสกุล. (2566). การเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับครูยุคใหม่. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 7(2), 677-686.
- มนัสนันท์ ศิริภัทร. (2562). แนวคิดการบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรม. วารสารวิจัยการศึกษา. 10(2), 88-95.
- วัฒนา ชันดี. (2565). จริยธรรมในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิจัยการศึกษา. 8(3), 55-70.
- วิไลวรรณ วัฒนามงคล. (2564). การสื่อสารออนไลน์ในสถานศึกษา: โอกาสและความท้าทาย. วารสารนวัตกรรมการศึกษา. 10(3), 45-58.
- ศรีสวัสดิ์ ชูวงศ์. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษา. 10(2), 45-60.
- ศักดิ์ดา พัฒนศักดิ์. (2565). การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษา. 14(2), 33-45.

- ศักดิ์ชัย ทองศรี. (2563). การบริหารจัดการสารสนเทศในยุคดิจิทัล. วารสารบริหารการศึกษา, 15(1), 22-30.
- สมศักดิ์ วิจิตรারণ, (2563). เทคโนโลยีดิจิทัล: แนวคิดและบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ, 18(3), 55-66.
- เสาวลักษณ์ พันธบุตร. (2560). อยู่อย่างคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม. 5(2), 161-167.